

Aanvrager:	Stichting Bureau Europa
Titel:	Architectuur als daad
Gevraagd bedrag:	€ 1.100.000

POSITIEF, ONVOLDOENDE BUDGET

Inleiding en samenvatting

Bureau Europa is in 2006 in Maastricht gestart als dependance van het Nederlands Architectuurinstituut. Sinds 2013 opereert het onafhankelijk onder de naam Bureau Europa. De instelling biedt als presentatie- en netwerkorganisatie tentoonstellingen, excursies, debatten en workshops aan op het snijvlak van architectuur, de ontworpen omgeving en design. Bureau Europa neemt de transitie van de ontworpen omgeving als uitgangspunt. Door de afgelopen jaren globale thema's te adresseren en tegelijk relaties te leggen met (eu)regionale vraagstukken en verhalen, biedt de instelling een meer inclusieve manier om actuele onderwerpen in de programmering te koppelen aan (lokale) herkenning. De brede context van het onderwerp, de landschaps- en bouwopgaven, spelen hierbij de hoofdrol.

Stichting Bureau Europa vraagt een bedrag aan van € 1.100.000 binnen categorie II van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. In de periode 2021-2024 is de organisatie door het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie tweemaal ondersteund voor de uitvoering van een tweejarig activiteitenprogramma.

In de periode 2025-2028 is het programma onder te verdelen in drie series: naast de serie met het monografische thema materialen, maakt de instelling een serie over ontwerpuitdagingen en een serie genaamd *Modern (on)gemak*, over hedendaagse en toekomstige ontwerp-vraagstukken in architectuur, design en de gebouwde omgeving. Het programma kent een diversiteit aan activiteiten, zoals exposities, lezingen, workshops en excursies, die gezamenlijk zowel een vakpubliek als een breder algemeen publiek bereiken. Binnen de thema's komen zowel hyperlokale als mondiale onderwerpen aan bod, zoals mijnbouw, bouwen met en rond het water, de esthetiek van de verduurzamingsopgave en de omgang met leegstaand kerkelijk erfgoed.

Naast de activiteiten die in huis worden ontwikkeld, wil Bureau Europa ook een platform zijn voor andere organisaties in de euregio. Dit zijn onder andere Limburgse academies en universiteiten, makers, buurtinitiatieven, talenten, ontwikkelingen in stad en regio en architectuurinitiatieven zoals Topos, CoLA en het Limburgse architectennetwerk. Het platformprogramma is voornamelijk gericht op lokale verbinding met studenten, jongeren, bewonersgroepen, ontwerpers en kunstenaars, en biedt hen een plek voor presentatie en discussie.

Op organisatorisch vlak ontwikkelt Bureau Europa de komende periode samen met collega-instellingen in Maastricht een gedeelde techniek- en werkpool voor de opbouw van tentoonstellingen en voor andere technische werkzaamheden. Ook wordt er in 2024 gewerkt aan het vormen van een nieuw loonhuis en het versterken van de diversiteit in het team van vaste en flexibele krachten.

Overwegingen van de adviescommissie

De adviescommissie laat zich hoofdzakelijk positief uit over de aanvraag van Bureau Europa. De commissie is positief over de onderscheidende positie die Bureau Europa inneemt als presentatie-instelling voor architectuur en vormgeving. De wijze waarop de instelling dit weet in te vullen met actuele vraagstukken die zowel lokaal, nationaal als euregionaal van belang zijn, vindt de commissie sterk. De regionale positie wordt verder versterkt door de aanwezigheid van architectuuropleidingen in Maastricht, Aken en Hasselt, waardoor een uniek internationaal perspectief ontstaat. Desondanks meent

een deel van de commissie dat de waarde van de programma's van Bureau Europa vooral zit in het bereiken van een publiek en dat de instelling in mindere mate een agenderende rol speelt in de ontwikkeling van het vakgebied architectuur.

De commissie is verdeeld over de uitwerking van de artistiek-inhoudelijke opzet van het programma. Over de thematiek van de drie programmalijnen *Materialen*, *Ontwerpuitdagingen* en *Modern (on)gemak* is ze overwegend positief. Deze vullen elkaar qua thema goed aan. De manier waarop er in de exposities thema's worden aangesneden die zowel nationaal als internationaal spelen, zoals de gevolgen van mijnbouw en de esthetische zijde van verduurzamen, vindt de commissie origineel. De commissie verwacht dat de voorgestelde presentaties zowel de architect, de creatieve maker als de geïnteresseerde leek kunnen aanspreken. Hierdoor heeft de commissie er vertrouwen in dat de instelling een breed en in bepaald opzicht ook divers publiek zal bereiken. Tegelijkertijd spreekt de commissie van weinig verrassende keuzes als het gaat om de gastcuratoren. Op dit vlak had de commissie een meer onderscheidende benadering verwacht van de organisatie. De commissie krijgt ook minder goed een beeld van de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van de activiteiten die onder de beschreven platformfunctie vallen. Dat Bureau Europa de deur openzet voor andere organisaties vindt de commissie positief, maar ze mist in het voorstel een overkoepelende artistieke visie of toelichting op de wijze waarop Bureau Europa de inhoudelijke kwaliteit van deze activiteiten waarborgt. Zodoende beoordeelt de commissie het voorstel op het criterium met betrekking tot de artistiek-inhoudelijke waarde niet hoger dan nipt voldoende. Tegelijkertijd constateert de commissie dat de platformfunctie van Bureau Europa bijdraagt aan de toegankelijkheid van de instelling. Ook de aandacht voor specifiek lokale thema's draagt bij aan de toegankelijkheid en de lokale verbinding. De toegankelijkheid wordt daarom ook als voldoende beoordeeld.

Ook de maatschappelijke betekenis van het voorstel beoordeelt de commissie als voldoende. In de eerste plaats door de inhoud van het programma en het belang van de instelling en het programma voor de regio. De manier waarop maatschappelijke waarden op dit moment worden toegepast op de eigen organisatie, bijvoorbeeld in de vorm van de codes, vindt de commissie enigszins teleurstellend. De commissie merkt op dat de bedrijfsmatige gezondheid van de instelling onder druk lijkt te staan. De commissie noemt het salarishuis en de tarieven voor zzp'ers in relatie tot de medewerkers opvallend. Daarbij is de begroting voor 2025 circa 40% hoger dan de totale lasten over 2022. De organisatie zet dus in op een stevige groei, waarbij onder meer fors meer eigen inkomsten worden voorzien. De commissie kan moeilijk inschatten of deze ambitie zal worden waargemaakt. Daar staat tegenover dat de aanvrager een goede risicoanalyse heeft gemaakt en flexibel is in het aanpassen van activiteiten bij tegenvallende inkomsten. De commissie vindt het positief dat wordt gekeken naar de overstap naar een beter passende cao voor de medewerkers, maar ziet een risico in het structureel verlagen van de manuren. Ook lijkt er geen sprake te zijn van indexatie. Op basis van bovenstaande beoordeelt de commissie het voorstel op het criterium met betrekking tot de bedrijfsmatige gezondheid als net niet voldoende.

Ondanks de verschillende kanttekeningen spreekt de commissie over het geheel van een aanvraag die voldoende consistent is in doel en opzet. De commissie waardeert de hybride positie van de instelling tussen architectuur en vormgeving. Ze benadrukt de bijzondere potentie van Bureau Europa die voortvloeit uit de locatie en inbedding van de organisatie in de euregio. Ze is daarbij van mening dat het programma ook landelijk van voldoende betekenis is.

Advies van de commissie aan het bestuur

De commissie adviseert op basis van bovenstaande overwegingen in eerste aanleg positief over de aanvraag van Stichting Bureau Europa. Het voorstel scoort gemiddeld voldoende op de in de regeling geformuleerde beoordelingscriteria. Echter, de binnen deze categorie positief beoordeelde voorstellen overschrijden het beschikbare

budget. De positief beoordeelde aanvragen zijn daarom gerangschikt op basis van de gemiddelde eindscore op de beoordelingscriteria, zoals beschreven in artikel 14 van de Regeling Vierjarige instellingssubsidie creatieve industrie 2025-2028. Op basis van deze rangschikking is het voorstel helaas te laag geëindigd om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit de regeling.